

iaeden

SALVEM
L'EMPORDA

butlletí núm. 152

INSTITUCIÓ ALTEMPORDANESA PER A LA DEFENSA I ESTUDI DE LA NATURA

Dibuix: Llorenç Pascua

prima
vera

estiu
2014

Butlletí de la IAEDEN

Número 152 - Primavera-estiu 2014

Editat per la Institució Altempordanesa per a la Defensa i Estudi de la Natura (IAEDEN), entitat independent sense afany de lucre i membre de la Federació Ecologistes de Catalunya.

Apartat correus 245 Figueres
Tel.: 972 67 05 31
e-mail: iaeden@iaeden.cat
web: www.iaeden.cat

Composició de la Junta Directiva de la IAEDEN:

President: *Llorenç Pascua*
Secretària general: *Anna Albó*
Tresoreria: *Ariana Seglar*
Vocals: *Carme Bosch, Vicenç Serradell, Salvador Jover, Esteve Robleda, Marta Ball-Ilosera, Leonel Manso, Sílvia Guitart, Montserrat Pascual, Xavier Vizcaino, Lluís Benejam, Ignasi Batet, Sandra Saura, Joan Martí, Bàrbara Schmitt, Mònica Pepa, Ernest Pous, Miquel Sánchez, Xavier Llorente, Neus Giró.*

Han col·laborat en aquest número: *Marta Ball-Ilosera, Ignasi Batet, Lluís Benejam, Ramon Caralt, Llorenç Pascua, Montserrat Pascual, Bàrbara Schmitt, Xavier Vizcaino.*

Disseny i fotos (Ll. P.):
Llorenç Pascua

Composició de textos:
Fotocomposició Roger - Figueres

Imprès a:
Gràfiques Canigó

Imprès en paper ecològic

IAEDEN no comparteix necessàriament les opinions expressades en les col·laboracions signades pels seus autors.

© 2014, IAEDEN

S U M A R I

Portada:	
Oreneta cuablanca (<i>Delichon urbica</i>).....	1
Sumari	2
Editorial	3
Calendari d'activitats	4
Noticiari	9
Custòdia agrària a l'Empordà	12
Salvem l'Empordà.....	15
El cas de Cuba: capitalisme, anarquisme, socialisme i medi ambient (2a Part)	18
Reflexions d'en Ramon	20
Butlleta d'inscripció	23

Volem agrair a la Fundació Albert Tomàs i Bassols, de Llançà, i al seu fundador, Albert Tomàs, les contribucions generoses que ens han fet arribar en suport a la campanya contra el projecte de la urbanització de la Vall de Santa Magdalena (Terrades). Recordeu que en el darrer butlletí us vam informar de les enormes despeses judicials que va significar aquesta lluita que, per sort, vam guanyar.

amb el suport de:

Ajuntament
de Figueres

Alt Empordà

Medi Ambient

EDITORIAL

Aquest hivern passat, Ferran Adrià ha presentat un nou projecte per al futur del Bulli, un projecte molt més ambiciós i de més grans dimensions, d'aquell que es va presentar fa tres anys. Pel que hem pogut veure en les presentacions (el projecte arquitectònic definitiu no s'ha publicat encara), aquest nou projecte s'integra molt més en el paisatge que l'anterior, però també significaria una ampliació del 350% de les edificacions existents. Recordem que el Pla Especial del Parc Natural de Cap de Creus, com a principal instrument d'ordenació del territori de l'espai protegit, permet un creixement del 20%. Per donar cobertura legal al projecte, el govern de la Generalitat ha decidit declarar el projecte d'interès públic a través d'una llei que haurà d'aprovar el Parlament.

El debat està servit! Què és més important: el valor afegit d'un projecte innovador, únic, creatiu i d'intencions sostenibles amb tot el reclam turístic i, per tant, econòmic que representa, o el compliment de diverses figures legislatives de planejament urbanístic i ambiental que volen protegir, conservar i restaurar el patrimoni natural i cultural i l'equilibri ecològic de cala Montjoi?

Des de la IAEDEN-Salvem l'Empordà hem volgut iniciar aquest debat amb una carta oberta que vam enviar als diputats i diputades del Parlament el febrer passat, expressant la nostra preocupació, sobretot, pel precedent d'excepcionalitat que constituiria la llei que el govern proposa. Sabem molt bé l'esforç que tots vam dedicar a aconseguir les lleis de protecció dels nostres parcs naturals. Creiem que hi ha alternatives que no implicarien una llei "a mida" i que evitarien el gran impacte de les obres i una més alta freqüentació de l'espai, i que no desmereixien la importància del projecte.

El que tenim clar és que la situació actual de crisi econòmica no ha de servir com a excusa per retrocedir en les polítiques ambientals i per retallar els recursos que es destinen a la conservació de la natura, posant en risc el manteniment del model de conservació vigent i, de retruc, posa en perill la continuïtat d'elements que formen part del patrimoni natural del nostre país i contribueixen al benestar del conjunt de la societat.

Des d'aquí i on calgui, apel·lem als promotors del projecte i als polítics responsables perquè es faci realitat, però que reconsiderin: Volem la BulliFoundation a Roses, però no a cala Montjoi, no d'aquesta manera!

CALENDARI D'ACTIVITATS

• **Setmana Santa. 18, 19 20 i 21 d'abril. Visites guiades al Centre de Fauna Salvatge dels Aiguamolls**

Durant els quatre dies festius de Setmana Santa, podreu gaudir d'una xerrada i visita amb experts del Centre de Fauna dels Aiguamolls. Us explicaran quina funció té el Centre de Fauna i de quins animals tenen cura. Una manera lúdica d'entendre la conservació de la biodiversitat a la nostra comarca.

Hora i lloc de trobada: El Cortalet (Centre d'Informació del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà) a les 12.30 hores del matí. Duració: 1 hora

Preu i inscripcions: 3 € per persona. Menors de 12 anys gratuït. Inscripcions al 972 454 222 o iaeden@iaeden.cat.

Organitza: IAEDEN-Salvem l'Empordà. Amb el suport del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà.

• **Dimecres 23 d'abril. Sant Jordi: paradeta a la Rambla**

Com cada any, la IAEDEN tindrem una paradeta a la Rambla de Figueres durant tot el dia de la jornada de Sant Jordi. Allà podreu trobar llibres relacionats amb les temàtiques de l'entitat i, evidentment, un munt de roses!

Organitza: IAEDEN-Salvem l'Empordà.

SOCIS IAEDEN 15% dtc

ENOKAYAK AL CAP DE CREUS

Navegarem en caiac i a Garbet, on la mar topa amb la vinya, tastarem els millors vins del celler Empordàlia

- ✓ Consulteu les dates!
- ✓ Activitat per a adults i nens
- ✓ Preu: 35€ (Nens 25€)
- ✓ Durada: 3h
- ✓ www.kayakcostabrava.com/enokayak-de-llanca-a-garbet

Col·labora:

 empordàlia
VINERS I CELLERS

www.kayakcostabrava.com | reserves@skkayak.com | 627433332

• **Dissabte, 26 d'abril. Cicle de Cinema & Solidaritat: *Hijos de las nubes, la última colonia*, de Alvaro Longoria**

Aquest any, el **Cicle de Cinema & Solidaritat** vol divulgar el denominador comú del qual serà la cooperació i solidaritat entre els pobles. Per un costat, volem apropar la ciutadania a temes desconeguts, potser per la manca d'informació, o temes més propers a la gent per la seva implicació en temes de cooperació i solidaritat. I, per altre costat, en temes tan complexos i prolífics, com percebre que el món és un i que realment necessitem contribuir de manera eficaç a processos de transformació vers una societat més justa i democràtica.

Hora i lloc: 8 h de la tarda a Can Met (c/ Sant Vicenç, 30, Figueres). L'entrada és gratuïta.

Organitza: Associació IMAGO, amb la col·laboració de la IAEDEN-Salvem l'Empordà.

• **Diumenge 18 de maig. Vine a conèixer les vinyes de Can Torres i col·labora amb el manteniment de la fauna silvestre**

Ja repetides vegades hem visitat les vinyes i el celler de Can Torres a Vilartolí. Aquesta vegada, muntarem una matinal de col·laboració. Anirem a recuperar i instal·lar abeuradors a la finca de Can Torres, per a l'aprofitament de les vaques que fan hivernada a la finca, com també per als ocells i amfibis de la zona. I gaudirem tots plegats de les explicacions de la Barbara i en Joan Carles (gestora i propietari de la finca) i d'un esmorzar en plena natura.

Hora i lloc de trobada: a les 9.30 h del matí a la plaça de Sant Climent Sesebes (al costat de la carretera)

Inscripcions: gratuït, però cal apuntar-s'hi trucant al telèfon 972 670 531 (matins) o via correu a agroterritori@iaeden.cat.

Organitza: IAEDEN-Salvem l'Empordà i GOB Menorca.

• **Diumenge, 25 de maig. Visita al celler la Vinyeta de Mollet de Peralada**

Des del projecte de Custòdia Agrària s'organitzen visites per conèixer les finques amb acord de custòdia. En aquest cas, farem una visita a les vinyes i els olivars del celler La Vinyeta de Mollet de Peralada de la mà dels seus propietaris, en Josep i la Marta, que ens explicaran el projecte que ells mateixos han engegat a la Vinyeta. I podrem acabar la visita amb un petit tast dels seus vins.

Hora i lloc de trobada: a les 10 h del matí al celler la Vinyeta de Mollet de Peralada

Preu i inscripcions: gratuït per als socis de la IAEDEN i Amics de Salvem l'Empordà i 7,50 € per als no socis. Places limitades. Inscripcions al 972 670 531 (matins) o agroterritori@iaeden.cat.

Organitza: IAEDEN-Salvem l'Empordà i GOB Menorca.

• **Dissabte, 31 de maig. Sortida per conèixer la pedra seca del cap de Creus**

En els darrers anys, hem organitzat moltes sortides per conèixer l'arquitectura de pedra seca de la Garriga d'Empordà. Aquest any, per primer cop, us proposem descobrir les barraques i altres elements de pedra seca del cap de Creus! Seguim així el treball d'en Jenar Fèlix, soci fundador de la IAEDEN, naturalista i expert en la matèria, que, de mica a mica, va catalogant aquest patrimoni a tota la comarca, i que ens farà de guia en aquesta sortida. La visita durarà unes 4 hores. Recomanem portar prismàtics i calçat adequat pel cap de Creus.

Hora i lloc de trobada: A les 10.30 h al Port de la Selva, a la gasolinera de l'entrada.

Inscripcions: gratuït, però cal apuntar-s'hi trucant al telèfon 972 670 531 (matins), places limitades.

Organitza: IAEDEN-Salvem l'Empordà.

• **Dissabte, 31 de maig. Cicle de Cinema & Solidaritat: *Los hijos de Pinochet (Volver a vernos)*, un documental de Paula Rodríguez**

Hora i lloc: 8 h de la tarda a Can Met (c/ Sant Vicenç, 30, Figueres). L'entrada és gratuïta.

Organitza: Associació IMAGO, amb la col·laboració de la IAEDEN-Salvem l'Empordà.

• **Diumenge dia 8 de juny. Jornada de neteja de les platges de cap Ras (Colera i Llança).**

Després d'alguns anys sense fer actuacions a les platges de cap Ras, retornem a aquests "microparadisos" per dir "*Juga net amb el teu litoral*". Tothom que vulgui pot venir a participar en aquesta campanya de neteja de les platges de cap Ras, un ecosistema litoral molt fràgil però amb un gran atractiu natural.

Hora i lloc: a les 10 h del matí a la part de dalt de l'aparcament de cap Ras.

Cal portar: protecció solar, barret o gorra, esmorzar i aigua.

Inscripcions: gratuït, però cal apuntar-s'hi trucant al telèfon 972 670 531 (matins).

Organitza: IAEDEN-Salvem l'Empordà.

• **Dissabte, 28 de juny. Cicle de Cinema & Solidaritat: *El mundo es grande y la felicidad está a la vuelta*, un film de Sthephan Komandarev**

Hora i lloc: 8 h de la tarda a Can Met (c/ Sant Vicenç, 30, Figueres). L'entrada és gratuïta.

Organitza: Associació IMAGO, amb la col·laboració de la IAEDEN-Salvem l'Empordà.

• **Diumenge 29 de juny. Taller de ratafia**

De les activitats de plantes medicinals, el taller de ratafia és, sense dubte, un dels més populars. Deu ser perquè la ratafia ho cura tot. La biòloga i experta ratafiera Sandra Saura ens acompanyarà a recollir les plantes i ens ensenyarà tot el procés de fer la ratafia.

Cal portar: un pot de vidre (de mínim 2 l de capacitat) que tingui un forat ampli, i 2 litres d'anís (dolç).

Lloc i hora de trobada: a les 9.30 h a la plaça del Sol de Figueres d'on ens dirigirem amb cotxes en alguna zona propera per agafar les plantes; passarem la resta del matí a Can Met (Figueres) preparant la ratafia.

Preu i inscripcions: gratuït per als socis de la IAEDEN i Amics de Salvem l'Empordà. 5 € per als no socis. Places limitades. Inscripcions al 972 670 531 (matins).

Organitza: IAEDEN-Salvem l'Empordà.

• **Exposició del XXIII Memorial Albert Ramon i Estarriol. Del 6 al 27 de juliol estaran exposades al Cortalet (Centre d'Informació dels Aiguamolls de l'Empordà) les obres presentades a l'edició d'enguany d'aquest concurs d'art per a joves entre els 12 i els 25 anys.**

La tarda del dia 27 es farà el lliurament dels premis que prèviament el jurat, format per persones vinculades al món de l'art i de la natura, haurà atorgat.

És molt recomanable la visita a aquesta exposició que assoleix molt sovint un interès artístic per sobre del que cal esperar en participants d'aquestes edats.

També us convidem particularment a l'acte de lliurament de premis. Una estona especialment atractiva i distesa on concursants, familiars, organitzadors i públic en general compartim opinions i vivències entorn de l'art, la seva importància i el sentit que té avui dia en les nostres vides.

• **Diumenge 13 de juliol. Projecte Fènix: Testing de Biodiversitat Virtual**

El Projecte Fènix, impulsat per l'associació de fotògrafs de natura "Biodiversitat Virtual" (<http://www.biodiversidadvirtual.org>), va néixer amb una doble intenció: 1) reflectir l'impacte produït pels incendis en el medi natural i la seva capacitat de recuperació, i 2) solidaritzar-nos i col·laborar amb els grups socials de la zona afectada. L'objectiu de l'activitat és anar a fotografiar diferents zones de l'incendi de l'estiu del 2012. Aquests mateixos punts seran visitats periòdicament per detectar com es recuperen. La sortida és matinal i cal portar càmera de fotografiar.

Hora i lloc de trobada: a les 9 del matí a la plaça del Sol de Figueres.

Inscripcions: gratuït, però cal apuntar-s'hi trucant al telèfon 972 670 531 (matins), places limitades.

Organitza: Biodiversitat Virtual i IAEDEN-Salvem l'Empordà.

• **Dissabte 19 de juliol. Sopar solidari a la Trobada de Cantadors d'Espolla.**

Per tercer any organitzarem (i cuinarem!) el sopar de cantadors dins la gran festa de la Trobada d'Espolla. Entre l'eliminària pel Combat pel Rei o la Reina de les Nyacres i les actuacions de la nit, la nostra entitat organitza el sopar popular on podeu compartir taula amb els cantadors, les cantadores i els músics de la Trobada. Una col·laboració divertida i en suport mutu entre dues entitats empordaneses i una oportunitat per tots els amants de la cançó improvisada per, a la vegada, donar suport a Salvem l'Empordà. Trobareu més informació i us podeu apuntar pel sopar a: (www.trobadaespolla.cat).

• **Data a concretar. Jornada de manteniment als estanyols del Mas Margall**

Com sempre fem en aquesta època de l'any, us convidem a una jornada de manteniment de la zona dels estanyols del Mas Margall de la qual tenim la custòdia. Les feines aniran des de desbrossar l'itinerari fins a arreglar la plataforma que facilita la insolació de les tortugues de rierol al mig de l'estany.

Estigueu alerta a l'apartat de la pàgina web per quan es confirmi la data.

Hora i lloc de trobada: a les 9 del matí al Mas Margall.

Inscripcions: gratuït, però cal apuntar-s'hi trucant al telèfon 972 670 531, places limitades.

Organitza: IAEDEN-Salvem l'Empordà.

Sortida per conèixer els rastres de fauna a la neu

Després d'un parell d'anys sense oferir aquest curs, hem volgut tornar a organitzar-lo perquè la neu és un substrat ideal per descobrir la fauna associada a un indret. Els dies 1 i 2 de febrer d'aquest any, tretze persones vam poder gaudir d'un excepcional dia a la Cerdanya. La nevada de dissabte ens va regalar una diada molt interessant, sense la necessitat de trobar la neu a una alçada massa elevada i poder rastrejar al costat mateix de Ridolaina, on estàvem allotjats. Aquest fet va propiciar que poguéssim descobrir el rastre de més diversitat d'animals: cabirol, senglar, conill, llebre, esquiroi, guilla, llúdriga i analitzar si anaven al pas, al trot, al galop o saltaven. Fer la tasca detectivesca, en aquest sentit, és apassionant i moltes vegades ens generen dubtes a l'hora de discernir correctament la procedència d'un rastre, però això ens fa créixer en coneixements. Els participants d'aquesta ocasió van tenir els ulls ben oberts i de seguida van respondre amb força inquietud: preguntant, observant i mostrant-se molt actius buscant nous rastres que delatessin la presència d'una fauna invisible.

Foto: Ignasi Batet

Caminada a Siurana d'Empordà

El 23 de març passat, vam poder gaudir d'una caminada pels entorns de Siurana d'Empordà de la mà de Josep Maria Dacosta (biòleg i naturalista), on les cinquanta persones apuntades vam veure la vista privilegiada de l'Empordà des del campanar de Siurana, l'ullastre monumental de Baseia. Vam visitar les vinyes dels celler Vins de Taller on l'Antoni Falcón ens va invitar a tastar els seus vins i vam acabar amb una visita-tastet al Mas Marcè. El Mas Marcè és una explotació d'ovella ripollesa amb la qual la IAEDEN té signat un acord de custòdia. En aquesta ocasió, en Manel Marcè i la Natàlia ens van explicar tot el procés d'elaboració dels seus formatges i ens van invitar a veure les ovelles pasturant. A més, vam aprofitar per contemplar el filtre verd, que hem construït, en part, des del projecte de custòdia agrària. A la finca, hi vam acabar la diada amb una degustació dels seus formatges, iogurts i recuits.

Convocatòria dels premis Albert Compte (IEE) i Josep M. Álvarez (IAEDEN)

Per segon any, l'Institut d'Estudis Empordanesos i la IAEDEN –amb el suport de l'Institut Ramon Muntaner i l'Ajuntament de Figueres–, convoquen conjuntament els seus premis de treballs de recerca. Podran concórrer a aquests premis els treballs de recerca realitzats per estudiants de batxillerat durant el curs 2013-2014.

Els treballs presentats al Premi Albert Compte (IEE) tindran una temàtica relacionada amb la Geografia, la Història i l'Art, i, de manera general, sobre les ciències socials, de l'àmbit empordanès.

Els treballs presentats al Premi Josep M. Álvarez (IAEDEN) han de tractar temes relacionats amb la natura i el medi ambient de l'Empordà o de qualsevol altre indret del planeta. Es valorarà l'aportació de l'alumne per millorar l'estat ambiental del nostre planeta en qualsevol dels seus àmbits: conservació del patrimoni natural (espècies i hàbitats), gestió dels residus, gestió de l'aigua, consum responsable, agricultura ecològica, mobilitat sostenible, energies renovables, arquitectura bioclimàtica, decreixement econòmic, etc.

Al marge dels complements gràfics i apèndixs documentals, els treballs tindran una extensió màxima de 100 folis DIN A4.

Tots els treballs han de ser redactats en llengua catalana.

Tots els treballs s'hauran de presentar en format PDF, els quals podran carregar fins a 10 MB de pes. Ni en la portada del treball ni en l'interior podrà haver-hi signes identificatius, només el títol i un pseudònim. El PDF s'haurà d'enviar a l'adreça info@iee.cat.

Les dades identificatives dels concursants: el nom de l'autor, títol del treball, adreça, telèfon, e-mail, núm. DNI, tutor/a i centre d'ensenyament, es faran arribar en un sobre tancat a la seu de l'Institut d'Estudis Empordanesos, avinguda Pirineus 19, B4, de Figueres, tots els dimarts i els dijous laborables, de 5 a 7 de la tarda; també es podran fer arribar per correu certificat a la mateixa adreça.

El termini de presentació dels treballs s'acabarà el **31 de maig del 2014 a les 24.00 h.**

Es concediran un màxim de tres premis per als qui concorrin al Premi Compte i tres més per als qui concorrin al Premi Álvarez: un primer premi de 350 euros i dos accèssits de 150 euros.

Els primers premis, d'ambdues convocatòries, hauran de presentar una síntesi del seu treball, abans del 10 de juliol de 2014, per ser publicats als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, amb una extensió màxima de 15 folis DIN A4 i segons les normes de presentació de la publicació.

El jurat estarà format per especialistes de les matèries, docents i representants de l'Ajuntament de Figueres.

El veredict del jurat es donarà a conèixer el mes de juny en un acte públic on es farà el lliurament dels premis guanyadors. Aquest acte s'anunciarà prèviament i es convocarà els participants finalistes.

La participació en el concurs comporta l'acceptació d'aquestes bases per part dels concursants, així com del corresponent veredict del jurat, que serà inapel·lable.

Per a més informació, cal adreçar-se al correu electrònic info@iee.cat o iaeden@iaeden.cat

Custòdia agrària a l'Empordà

Caixes niu a les finques de custòdia agrària

Des del grup de treball de custòdia agrària, durant els mesos de febrer i març, just a l'inici de l'època de nidificació, hem repartit caixes niu per les finques de custòdia que hi han mostrat interès. Cal recordar que part d'aquestes caixes havien estat construïdes en jornades de voluntariat.

Aquesta vegada hem instal·lat dues caixes dormidor de ratpenat a l'horta ecològica de **la Vessana** a Castelló d'Empúries, tot esperant que aquest estiu ajudin a controlar els mosquits que hi ha a la zona dels aiguamolls i un pal de dos metres amb una caixa niu per a xoriguer.

Caixa niu de xoriguer a l'horta ecològica la Rufa (Fortià).

Caixa niu de xoriguer a Can Torres de Vilartolí.

Caixa niu de xoriguer a l'horta ecològica la Vessana (Castelló d'Empúries).

Neteja de les restes de cria de la temporada pasada en una caixa de mallerenga instal·lada l'any passat a l'horta ecològica del Mas Galceran (Sant Miquel de Fluvià).

Caixa niu d'òliba instal·lada en un cobert de l'horta ecològica del Mas Galceran (Sant Miquel de Fluvià).

Caixa niu de mallerenga instal·lada a les vinyes del celler la Vinyeta (Mollet de Peralada).

Caixa dormidor de ratpenat a l'horta ecològica la Vessana (Castelló d'Empúries).

A l'horta ecològica de **la Rufa** de Fortià, hem instal·lat una caixa niu de xoriguer i una caixa dormidor de ratpenats. Si el xoriguer es decideix a instal·lar-se en aquesta caixa, podria contribuir al control dels micromamífers de l'horta.

En el cas de l'horta ecològica de **Mas Galceran** (Sant Miquel de Fluvià), s'ha instal·lat una nova caixa niu d'òliba en un dels coberts. I també s'ha aprofitat la visita per a netejar les caixes penjades l'any anterior amb la sorpresa que, a les caixes instal·lades per a mallerengues, hi havia evidències de la cria de la temporada passada.

I al celler **la Vinyeta** de Mollet de Peralada, hem instal·lat caixes niu de xoriguer i mallerengues. I alguna caixa dormidor de ratpenat que, si s'ocupen, poden ser molt útils per ajudar a eliminar alguna plaga de la vinya.

També a **Can Torres**, a Vilartolí, hem instal·lat dues caixes de xoriguer a una de les vinyes a les quals sempre tenen problemes amb els pardals. S'ha aprofitat un tronc d'un arbre mort al costat del camí i s'ha instal·lat un pal d'uns 5 metres amb una caixa niu al bell mig de la vinya de Tullín. Ara cal esperar a veure si s'hi instal·la algun xoriguer o, simplement, es converteix en un lloc de parada privilegiat.

III Seminari d'Agricultura i Medi Ambient

Aquest any hem organitzat la tercera edició del Seminari Agricultura i Medi Ambient, dos matins de dissabte, a l'Ecomuseu Farinera de Castelló d'Empúries, amb un gran èxit de participació. El seminari vol ser un espai de trobada per a les persones dedicades i interessades en el sector agrari, tant per la seva activitat econòmica com per l'es-

treta relació que té amb el paisatge, els recursos naturals i la biodiversitat. Aquest any, s'han donat a conèixer iniciatives que aconseguixen la viabilitat en les seves explotacions tot incorporant la conservació de la biodiversitat de l'entorn, però també eines i estratègies de millora de la comercialització diferenciada dels productes.

El dissabte 15 de març, vam gaudir de la presentació “És possible fer viable una explotació amb varietats locals?” a càrrec de Jordi Puig i Cristina Fígols, ambientòlegs de l'empresa Espigall SCP de producció i comercialització d'horta ecològica. I la presentació de Borja Camí sobre la gestió de l'entorn cultivat favorable pel control biològic en les explotacions agrícoles.

El dissabte 22 de març, vam gaudir de la presentació de l'Associació Trenca, a càrrec de Xavier Marco, on ens van explicar la recuperació d'uns vells oliverars, amb la producció de l'oli Salvatge, en un dels símbols d'un projecte de desenvolupament rural integral a les Garrigues i d'estratègia de conservació de l'hàbitat. I una segona presentació de casos innovadors de màrqueting a empreses agroalimentàries, a càrrec de Gerard Costa, professor titular del Departament de Direcció de Màrqueting d'Esade.

Els dos dies vam poder acabar el matí amb un tastet pica-pica de plats elaborats amb productes procedents de finques del projecte de custòdia agrària.

Aquest seminari s'emmarca dins del projecte de custòdia agrària “Cultivant sinergies” un pla pilot de desenvolupament rural del GOB Menorca amb la col·laboració de la IAEDEN, cofinançat pel Ministeri de Medi Ambient, Medi Rural i Marí i pel FEADER.

Salvem l'Empordà

Desmuntem l'estafa elèctrica, desmuntem la MAT

Al llarg d'aquests darrers mesos, hem vist com s'aixeca una torre rere l'altra de la maleïda línia de Molt Alta Tensió (MAT). Es podria pensar que finalment hem perdut la llarga lluita contra aquesta infraestructura imposada, però nosaltres no ho veiem així. Fins que no esgotem totes les vies judicials i fins que no sigui connectada, nosaltres no ens donarem per vençuts. És més, a diferència d'altres, aquesta és una infraestructura que es podrà desmuntar fàcilment quan haurem aconseguit canviar el model energètic d'aquest país.

És per això que totes les entitats que lluitem contra la MAT hem tornat a organitzar-nos per llançar la campanya "Desmuntem l'estafa elèctrica, desmuntem la MAT!" Així, el mes de març passat, vam convocar una concentració davant de la subdelegació del govern a Girona, on s'havien citat a les actes uns veïns del municipi de Viladasens, i concretament del poble de Fellines, per signar les últimes actes d'ocupació prèvia i expropiació forçosa. Aquesta era la segona convocatòria, ja que en la primera, la pressió popular i la negativa de l'ajuntament de Viladasens a cedir espais municipals va aconseguir fer suspendre l'acte.

Recordem que Fellines és un més dels 14 nuclis on s'incompleix la distància de seguretat respecte de la línia MAT, amb la qual la Generalitat de Catalunya es va comprometre per escrit quan va informar favorablement l'autorització administrativa d'aquesta línia, imposant al mateix temps un canvi de traçat (respecte a l'original, paral·lel al TGV), dient textualment "aquestes variants redueixen l'impacte visual i donen compliment a les distàncies recomanades, que són de 500 metres respecte als nuclis de població i de 100 metres en el cas de masies aïllades". En realitat, la distància entre el poble i la línia és de 280 metres, el nucli de Mas Nicolau, a 180 metres, i hi ha diversos habitatges i edificacions per sota dels 100 metres, fins i tot una masia a 17 metres, Can Planelles, que és on va tenir lloc una acció de resistència espectacular el 8 de gener passat (on un activista es va encadenar en un cotxe enterrat a sota de l'em-

plaçament de la torra número 66. És per això, afegit al fet que hi han hagut fins a tres canvis injustificats de traçat dins del municipi, gràcies a pressions de tercers, que sigui en aquesta zona on hi ha més oposició al projecte, i al mateix temps, més repressió. Recordem que hi ha sis persones imputades en l'acció de resistència de la torre 66, que han estat citats a declarar el dia 24 de març. L'incompliment flagrant, en aquesta i altres zones, obre una via, totalment legítima i necessària, per aturar la MAT, desmantellar-la i forçar l'inici d'una veritable transició energètica.

La MAT, la darrera alenada d'un model que ens porta al col·lapse

L'objectiu real de la MAT és rescatar el sector elèctric espanyol i permetre-li exportar els seus brutals excedents elèctrics cap a Europa i així evitar el fet de tenir aturades les noves centrals de cycle combinat de gas i haver de rebaixar la potència o bé aturar reactors nuclears. És prova d'això que, per novè any consecutiu, l'Estat espanyol és exportador net d'energia elèctrica i, d'ençà del 2007, el consum elèctric cau, any rere any, de manera molt notable.

Arran d'aquesta bombolla elèctrica, no és casualitat que tinguem l'energia elèctrica més cara d'Europa, que siguem l'únic país del món amb dèficit de tarifa, que tinguem més del doble de potència instal·lada d'aquella que consumim, tampoc ho és que es castigui a les renovables, que es bloquegi l'autoconsum, o que tinguem fins a un 15% de famílies de Catalunya en situació de pobresa energètica.

És obvi, també, que no pot haver-hi cap mena d'independència política en un país com el nostre, sense recursos fòssils, i amb una dependència energètica de l'exterior que a Catalunya arriba a ser del 96%. Tot això fa que sigui extremadament urgent acabar amb el model energètic vigent, perquè ens aboca a la dependència, vulnerabilitat i finalment al col·lapse. Cal tendir cap a la resiliència i l'autosuficiència energètica, l'antítesi de la MAT.

Com s'ha pogut demostrar, la MAT no és necessària, però és molt necessari que entre tots i totes **DESMUNTEM L'ESTAFA ELÈCTRICA, DESMUNTEM LA MAT.**

La convocatòria i la campanya compten amb el suport d'Alarmat, Alternativa Verda, Assemblea AntiMAT, Arran, CGT, CUP, IAEDEN-Salvem l'Empordà, Naturalistes de Girona, Plataforma No a la MAT, Procés Constituent, Solidaritat Catalana per la Independència, Tanquem les Nuclears i Xarxa per la sobirania energètica.

Carta oberta als diputats i diputades del Parlament de Catalunya

(Empordà, febrer de 2014)

Benvolgudes i benvolguts,

Ens adrecem a tots vostès amb algunes reflexions abans que votin la **Llei que declara *ElBulliFoundation* com una actuació d'interès públic de primer ordre**. Com ha anunciat el Govern de la Generalitat, aquesta llei permetrà la construcció del projecte d'*ElBulliFoundation* al mateix emplaçament que el restaurant El Bulli.

Des del nostre punt de vista, el Govern de la Generalitat els demana votar a favor d'**una llei que té com a objectiu donar permís a un projecte que no és compatible amb diverses figures legislatives de planejament urbanístic i ambiental**.

Els recordem que el Pla Especial del medi natural i del paisatge del Parc Natural de Cap de Creus, com a principal instrument d'ordenació del territori de l'espai protegit i de l'aprofitament dels seus recursos, permet un creixement del 20% segons el ja consolidat. El nou projecte que es vol tramitar al parlament pretén un creixement del 350% (Dossier explicatiu projecte El Bulli1846, pàgina 5, 'antecedents del procés').

És evident que la cala Montjoi de Roses, ubicació d'El Bulli, és una zona molt rica en patrimoni natural i per això les administracions de tots nivells han volgut protegir, conservar i restaurar els seus valors geològics, botànics, faunístics, ecològics i culturals. Actualment, a l'estiu, aquest entorn pateix una hiperfreqüentació que ja posa en entredit la conservació dels seus valors. Pretendre fer una zona museística en el Bulli implicaria un impacte encara més elevat, injustificable des d'una perspectiva ambiental.

El projecte d'*ElBulliFoundation* és, sens dubte, interessant i podria aportar molts beneficis a escala local i de país. Els nostres dubtes al respecte són, bàsicament:

- 1) Si cala Montjoi és realment l'**únic indret** on es pot desenvolupar un projecte d'aquestes dimensions i amb la prevista afluència de gent.
- 2) Si s'ha avaluat prou el **precedent d'excepcionalitat** que constituiria la llei proposada.
- 3) Si s'ha tingut en compte que el Parlament decidiria sobre un projecte d'interès públic de primer ordre, però sense considerar el primer **principi de participació i democràcia**, com és l'exposició pública del projecte.

Els preguem, diputades i diputats de Catalunya, que tinguin en compte també totes aquestes consideracions abans de votar a favor de la Llei que declari *ElBulliFoundation* com una actuació d'interès públic de primer ordre.

La IAEDEN-Salvem l'Empordà considera que *ElBulliFoundation* **és un projecte de gran interès per al país, però en una ubicació errònia**. Considerem que el nucli de Roses podria molt ben acollir aquest projecte, beneficiant el municipi, la comarca i el país, sense posar en més risc el patrimoni natural del Parc Natural de Cap de Creus.

El cas de Cuba (2a Part)

El cas de Cuba: capitalisme, anarquisme, socialisme i medi ambient

Recordem que la primera part d'aquest article, editada en l'anterior butlletí, finalitzava lamentant-nos per no haver sentit a parlar de les peculiaritats ambientals d'aquell país que en diuen Cuba.

L'any 2005, uns quants companys de la IAEDEN vàrem voler anar-hi per contrastar-les. Tres mesos després, i mentre escalfava les lleties, jo matava el temps saltant de les escombraries televisives d'Antena 3 a les deixalles de la Sexta... fins que m'aturà Tele-5 amb una de les darreres aparicions públiques de Fidel Castro. El comentarista se'n fotia perquè Castro demanava als cubans que s'acostumessin a deixar els *frijoles* en remull la nit abans de bullir-los... No entenia res.

Vaig haver de consultar, un altre cop, la premsa "independent" per assabentar-me que Castro estava presentant als cubans un pla d'eficiència i estalvi energètic per assolir fins a un 70% de reducció en el consum energètic de tot el país. I encara que tot plegat responia a la necessitat de compensar la pèrdua del petroli soviètic, no es pot negar la seva alta contribució a frenar el canvi climàtic: L'aventura implicava distribuir dos milions de frigorífics xinesos d'eficiència energètica, set mil televisors eficients, quinze milions de bombetes de baix consum, plaques elèctriques per canviar els equips de cocció de querosè i gas líquat, instal·lar energies renovables substituint les grans centrals elèctriques, penalitzar els malbaratadors, il·luminar els carrers de l'Havana amb fanals de "leds", etc. No es coneix cap pla d'estalvi energètic tan ambiciós però, tanmateix, la

“premsa lliure” espanyola, en lloc de fer-ne notícia, ens “informa” dels consells castres per coure mongetes estalviant energia. Fa pensar, no?

Per acabar-ho d'entendre, us presentem una altra revolució cubana: l'agroecològica: Ara són els entesos en decreixement els que també afirmen que aquesta revolució agroecològica ha estat la primera experiència mundial real de “decreixement” econòmic i que fos socialment sostenible. I que la revolució energètica cubana podria haver estat la segona.

Revisem aquell context històric. Fins l'any 1990, Cuba disposava del sector agrícola més industrialitzat de l'Amèrica llatina però, rere el col·lapse de la URSS, Cuba perdé els fertilitzants, els pesticides, els herbicides, les llavors i el petroli. I tot s'ha agreujat per l'enduriment de l'embargament econòmic amb què la castiguen els EUA d'ençà cinquanta anys.

Això els forçà a “inventar salvavides” com la producció domèstica de comestibles, la mobilització dels seus joves investigadors influenciats per l'ecologisme, el control biològic de plagues, els biofertilizants, el biogàs, la tracció animal, la rotació de conreus, la diversificació genètica... D'aquesta manera, Cuba implanta l'agricultura ecològica per tot el país sense malmetre la seva educació superior i la seva sanitat. Per aquest motiu, els experts la varen considerar la primera experiència real de decreixement econòmic que fos alhora socialment sostenible, i a la mida d'un país sencer.

Annie Leonard és una de les principals pensadores ambientals dels Estats Units. En el seu llibre *La història de les coses*, aquesta nord-americana ens proposa un món ideal on els carrers anirien plens de bicicletes, els nens jugarien als carrers, els cotxes personals haurien desaparegut, el rebuig orgànic s'aprofitaria en l'agricultura ecològica, les empreses serien propietat dels treballadors, les coses supèrflues serien molt més cares que les bàsiques, s'hauria provocat un decreixement econòmic per frenar la gran Crisi Ambiental, s'haurien aplicat durs límits a les diferències salarials, el ritme de la vida seria més lent i distès, tots seríem més rics en temps, les biblioteques restarien plenes, el 90% dels votants participarien en les eleccions, el compromís comunitari seria molt més alt i els ciutadans, i no les multinacionals, serien els que governarien, realment, cada país. Però, tot plegat..., no s'assembla al que ja es pot trobar a Cuba?

Els entesos també afirmen que l'únic país de tot el món que aprova en desenvolupament humà sense que la seva economia superi la capacitat de càrrega del nostre planeta és Cuba, un país que diu que és socialista.

Leonard també defensa que, per mesurar el progrés, en lloc de de fer servir el PNB, s'utilitzi el *Happy Planet Index*, el que combina el nivell de felicitat amb la seva petjada ecològica. L'any 2012, d'un total de 152 països, Cuba es trobava en el 12^è lloc d'aquest índex; nosaltres érem al 62. Estarà Leonard proposant-nos que ens cubanitzem una mica més? Fa pensar...

Xavier Vizcaíno

Reflexions d'en Ramon

Voldria reflexionar sobre com l'administració, quan s'aconsegueix demostrar l'existència d'un desequilibri ecològic, reacciona "recodificant" el problema per aconseguir que el desequilibri s'integri de nou a les nostres vides com la cosa més natural del món. Per desenvolupar aquesta reflexió, he triat, com a exemple, el Tren d'Alta Velocitat en la qual es veu com el poder ens manipula en aquest i altres conflictes amb l'objectiu que acceptem el model neoliberal, el més absurd i cruel en tota la història de l'*homo sapiens*. No s'interpreti aquest escrit només com una crítica a l'Alta Velocitat Espanyola, sinó a tot un model.

Comencem, doncs, aquesta reflexió. L'AVE simbolitza el progrés perquè estalvia temps i incorpora la més avançada tecnologia. Amb aquestes premisses, és difícil que algú amb "seny" pugui dubtar dels seus avantatges, llevat que aquest "seny" també estigui astutament manipulat. Els arguments contraris a la idea que l'AVE és el tren del progrés són diversos. D'una banda, tenim arguments ecològics que incideixen en els seus impactants traçats rectilinis i en el seu malbaratament energètic (ja que l'energia consumida és una funció exponencial de la velocitat). Recordem, aquí i ara, que l'AVE va ser condició necessària per aprovar la MAT, però avui tenim l'AVE funcionant sense la MAT, és a dir, el codi institucional a favor de la MAT s'ha descodificat per si sol. Es pot qualificar l'AVE com un tren ecològicament analfabet i que va en contra del dret de la terra a ser respectada, un dret que hauria de ser un principi constitucional. Per recuperar la fe en l'AVE, com dèiem al principi, es "recodifiquen" les crítiques ecològiques, s'integren els esvorancs gràcies a estudis reformistes d'impacte ambiental i es minimitza el consum energètic considerant la desvinculació energètica, un concepte que defensa la possibilitat de fer més amb menys energia i seguir així amb el model suïcida de creixement sense considerar l'exhauriment d'aquesta, un gran problema que també han codificat.

Entre els arguments contraris a l'AVE, també estan els referents al model de transport, trobaríem centenars de pàgines escrites sobre el tema, però avui no hi entrem per falta d'espai.

Els arguments economicistes en contra de l'AVE, que ens interessa comentar, són, d'una banda, l'elevat increment del deute públic que genera l'AVE amb les con-

seqüents retallades socials per culpa del cost per quilòmetre i l'absurda vanitat governamental per construir milers de quilòmetres d'alta velocitat i convertir Espanya en la segona potència mundial en trens AVE¹. D'altra banda, el que és més versemblant és que els comptes d'explotació dels trens AVE estiguin maquillats.

La recodificació institucional ha aconseguit que el deute de l'AVE no computi per al càlcul del dèficit públic. L'única recodificació governamental que acceptaríem seria la publicació d'un estudi actualitzat sobre la rendibilitat econòmica i social del model AVE, però això no es farà, ja que seria un suïcidi institucional en un model econòmic esgotat. Els pocs resultats raonables ja han estat publicats per molts especialistes.

Ens posen com a exemple la línia Madrid-Barcelona, la menys dolenta pel nombre de viatgers, però no expliquen que les línies més rendibles han de compensar les que no ho són tant, és a dir, la resta de línies AVE².

El que és cert és que l'alta velocitat radial ha potenciat la centralitat del regne i que està generant un deute que ens lliga cada cop més a Madrid. També és cert que, per cada crítica, tindran un nou argument per recodificar-la i així va passant el temps en tant que els problemes s'aguditzen. El pitjor és que o organitzem el transport ara o, després, ja no quedarà energia fòssil ni diners per a fer ho. Quina proposta fem els que no creiem en l'AVE? Tancar l'aixeta farts de perdre diners i deixar-ho caure com fan RENFE i ADIF amb els trens convencionals de baixa rendibilitat o fem propostes transformadores? Recordem en aquest sentit la proposta que en el seu dia va fer COPALTAV que defensava tallar les inversions en AVE per no generar més deute, després reduir la velocitat màxima fins a 200 km/h en comptes de 300 km/h, interconnectar les vies convencionals i AVE i millorar la línia fins a Portbou. Amb tot això, les despeses d'explotació disminuirien al baixar el cost de l'energia i el manteniment al temps que la quantitat de viatgers augmentaria. S'aconseguiria aplicar el primer principi del transport ferroviari: "un servei a cost racional per servir al màxim nombre de viatgers possibles." Aquesta seria una solució inacceptable per als governs ja que, d'una banda, és un torpede a la línia de flotació en la justificació de les faraòniques inversions en l'AVE i, d'altra banda, quedarien definitivament sense arguments.

Per anar concloent, vull dir que les institucions, gràcies a les persuassives codificacions comentades i a altres, han aconseguit que, avui en dia, quasi ningú dubti de l'AVE, ni sigui tema d'interès. Aquest cas concret és un problema de mobilitat i transport que alguns pensaran que és "menor", però forma part d'una tàctica global de persuassions col·lectives per diversitat de temes. Així, les claus per imposar el model neoliberal s'impulsen també en altres paradigmes tan discutibles com el creixement, el model energètic, el canvi climàtic, la MAT, etc., que poca reacció

social provoquen ara. Tots ells són interdependents, formen part del mateix conjunt, lamentablement han reeixit socialment i s'accepten amb naturalitat. El tema no és banal, les codificacions atrapen i a molts els convencen per creure en el desolador model actual. Per aconseguir-ho, estudien el nostre comportament conductual analitzant possibles decisions per anticipar-s'hi i influenciar-les. És així com el poder manipula criteris socials i ecològics quan es veu acorralat amb les seves influències en els mitjans de persuasió que condicionen el lliure pensament i impedeixen un debat democràtic en profunditat i amb pensaments propis. Per no quedar atrapats i condemnats en aquest encanteri, cal estar molt desperts, però, com diu l'ecologista Bill McKibben, "Els encanteris són difícils de trencar, especialment quan portes molt de temps sota d'un", però recordem que, al final, sempre hi ha una clau que permet trencar-lo.

Ramon Caralt Elias

Sta. Llogaia del Terri, març 2014

1. Segons ADIF, el cost de construcció de l'AVE és d'11.000.000 €/km amb una inversió de 45.000 milions €. El cost de manteniment és de 150.000 €/km per any.
2. Espanya, al juliol de 2012, tenia 2.144 km d'alta velocitat (2n país del món), 1.679 km en construcció i transporta 23 milions viatgers/any (rodalies 450 milions viatgers /any). Segons estimacions de la UE (juliol de 2008 Guide Cost Benefit-Analys) el llinard de rendibilitat de l'AVE s'estima en 9 milions de passatgers anuals. El 2013, els viatgers AVE que van utilitzar el Girona-Figueres-Barcelona van ser 1,2 milions. En tren convencional 4,4, milions (5,5% menys que l'any anterior). Només el 3,8% de mercaderies es transporten per ferrocarril.

Les aportacions econòmiques a favor de IAEDEN-SALVEM L'EMPORDÀ es poden fer a BBVA, compte núm. ES76 0182 8304 23 0201559768 (Les persones que vulguin desgravar de l'IRPF aquestes aportacions i/o la quota de soci, ens han de fer saber el seu DNI)

BRAU EDICIONS

www.brauedicions.com

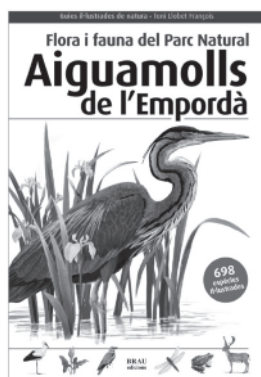
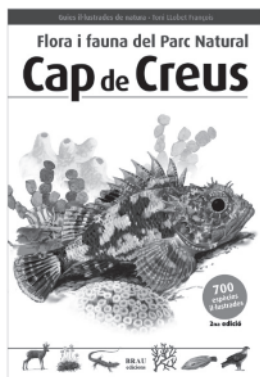
*Amb totes les
eines dibuixades!*

- >> Cereals
- >> Vinya
- >> Arròs
- >> Oli
- >> Bosc
- >> Pastura
- >> Hort
- >> Transport

...i fotos de les feines

Col·lecció
Eines i feines

NOVA
COL·LECCIÓ

PVP:
13 €

Flora i fauna
dels parcs
naturals de
Catalunya

A la natura, deixa't guiar

Alt Pirineu | Cap de Creus | Delta de l'Ebre | Montseny | Aiguamolls de l'Empordà | Els Ports
l'Albera | Parc del Foix | Montnegre, Corredor, Serralada Litoral i Serralada de Marina
Aigüestortes i Estany de Sant Maurici | Parc del Foix | Sant Llorenç del Munt i l'Obac